

**ДЕВОЙКА, КОЛКОТО
ВРЕТЕНО
КОМСКА ПРИКАЗКА**

chitanka.info

Живели си някога сговорно дядо, баба и щерка. Щерката станала мома за женене, а на бой порасла колкото вретено. Макар такава малка, тя била умна и паметлива, весела и работлива. Затова старците я обичали. Не се харесвало това на Йома — злата вещица. Тя дошла в колибата и рекла:

— Имате си щерка, колкото вретено на бой. Аз пък имам синче, голямо горе-долу като нея. Хайде да ги задомим. Ако не се съгласите, ще ви разсипя живота. Ще запуша комина, ще залостя портата, та да не можете да излезнете навън и ще се задушите от лютия дим.

Изплашили се старците. Що да сторят? Рекли на Йома:

— Ще ти дадем дъщеря си за снаха.

Стиснала злата Йома девойката за ръка, повлякла я към тъмната гора. Срећнала ги по пътя една бабичка, Погледнала ги и поклатила жалостиво глава.

Йома довлякла девойката в своята къщурка. А там, разбира се, нямало никакъв син. Душевадката искала да погуби момичето — ей тъй, от лошотия.

Още не отдъхнали от пътя, тя му рекла:

— Искам да ти оплета шарени чорапи, ала нямам вълна. Иди на горската поляна. Там пасат моите овце. Острижи ги и ми донеси вълната!

Тръгнала девойката, колкото вретено голяма, към горската поляна. А наред пътя я причакала същата онази бабичка и я попитала:

— Мило момиченце, хубаво птиченце, къде отиваш?

— Йома ме прати в гората да острижа овцете и.

— Ох, клетото ти! — заклатила глава бабата. — Злата Йома те праща на смърт. Ами че нейните овце са сивите вълци. Почакай! Аз ще ти кажа какво да направиш, за да се избавиш.

Бабата я научила да отиде на горската поляна, да се качи на една елха и да запее:

*Овчици сиви Йомини,
бърже при мен се сберете,
сами се острижете
и вълната ми оставете!*

Тозчас от разни страни надошли сиви вълци. Започнали един друг да се дерат с нокти. Поляната се покрила с вълча козина. След това зверовете се разбягали, кой откъдето бил дошъл.

Девојката събрала козината и я отнесла на Йома. Вещицата се учудила:

— Гледай ти! Как стана тъй, че сивите ми овчици ти дадоха вълна, а не те изядоха? Хайде сега изтичай в горската долчинка. Там пасат моите крави. Издой ги и донеси млякото!

Тръгнала девојката към горската долчинка. А наред пътя пак я причакала старата бабичка и я попитала:

— Мило момиченце, хубаво птиченце, къде отиваш?

— Да издой Йомините крави.

— Знаеш ли какви са нейните крави? Мечки-стръвници. Ама слушай добре! Ще те науча какво да правиш, та да се избавиш.

И старата баба пак и дала съвет. Умната девојка отишла в горската долчинка, качила се на една елха и запяла:

*Кравички кротки
Йомини, бърже при мен
се сберете, сами се
издоете и млякото си оставете!*

Тозчас от всички страни надошли мечки-стръвници. Стълпили се под елхата, издоили се една друга, надели млякото в брезовото ведро и се разбягали.

Девојчето отнесло млякото. Злата Йома не повярвала на очите си:

— Че как тъй моите кравички ти разрешиха да ги издоиш? Я сега да идеш при по-старата ми сестра! Тя живее през гората, отвъд планината. Поискай и да ти даде брезовата кошничка да наберем гъби.

А пък на ума си казала: „Аз не можах да се отърва от това омразно момиче, ама сестра ми е по-умна от мене, тя ще го погуби.“

Послушната девојка се затичала към Йомината сестра. А наред пътя пак я причакала добрата бабичка.

— Мило момиченце, хубаво птиченце, къде отиваш?

Девојката и разправила къде я праща вещицата. Бабичката заклатила бялата си глава:

— Ох, чедо! Не те праща на добро място тази Йома. Ами че нейната сестра е също такава зла вещица. Тя ще иска да те убие и изяде. Ала слушай добре. Ще ти кажа как да се избавиш!

И бабичката и дала бучка масълце, шепа булгурец, дървено гребенче, един брус и кошничка със смола. Дала и всичко това и пак повторила — така и така ще сториш, нищо да не забравиш, та дано се избавиш.

Момичето поблагодарило на бабичката и се затичало през гората. Щом прехвърлило планинския връх, видяло в долината къщата на Йомината сестра. Почукало на пътната врата:

На прага излязла рошавата Йома: носът и като клюн, зъбите — тесли. Запитала:

— Какво те води при мене, девојко?

— Лельо Йома, лельо Йома! — изчуруликало момичето. — Праща ме сестра ти. Дай ми твојта брезова кошничка да набера гъби за кашичка.

Старата Йома веднага се досетила зашто сестра и праща момичето. Рекла:

— А, брезовата кошничка ли? Ще я дам. Ти влез, почини си, пък аз ще отида в килера да я донеса.

Отишла старата Йома в килера, взела да си точи зъбите на точилото. Девојката разбрала какво я чака и си рекла:

„Бежете, крачета, да бягаме, от тая беда да се спасим!“

Спуснала се към вратата. Дърпа, блъска — тя не се отваря. Спомнило си момичето думите на бабата: пантите с масълце намазало и вратата сама се отворила. Но щом се показало на двора, върху него врџлетели Йомините черни птици. Загракали грозно, зашибали с криле момичето по главата, още малко ще му изкълват очите. То им подхвърлило шепата бупгурец, както бабата го била научила. Птиците се спуснале да кълват и го оставиле на мира.

А старата вещица вече си наточила зъбите; те станали като ножове остри, като игли бодливи. Излязла от килера и извикала:

— Ей сега ще те изям!

Погледнала тук-там — няма я девојката. Спуснала се към вратата и заудряла с юмрук:

— Ах, ти! Защо пусна девойката да излезе?

Вратата отвърнала:

— Защо да я задържа? Четиридесет години вече ти служи, а ти дори не ме погледна. Пък момичето ми намаза пантите с масълце и така ми олекна, че мога и да запея.

Йома изтичала на двора и започнала да хвърля камъни по черните птици.

— Ах, вие! Защо оставихте девойката да избяга? Защо не и изкълвахте очите?

Черните птици отвърнали:

— Ето вече четиридесет години ти служим, а не можахме дори трошичка от трапезата ти да клъвнем. Пък момичето ни даде булгурец.

Без повече да се мае, рошавата Йома седнала в чутурата, шибнала я с черяслото и се втурнала да догони момичето.

Чутур-бутур, чутур-бутур — загърмяла чутурата по камънака и ето — Йома почти настигнала момичето. Тогава то се сетило за думите на добрата бабичка, метнало през лявото рамо гребенчето и рекло:

*Гребенче, мило гребенче,
посади гора висока,
висока и неизбродна
зад мене, мило гребенче,
пред Йома, мило
гребенче, та да ни, мило,
разделиш, и да ме, мило,
ти спасиш!*

И мигом зад гърба на момичето и пред носа на рошавата Йома се извишила до облаците неизбродна, гъста гора. Йома се залутала из драките. Търсила тук, търсила там — никъде не намерила пътечка, само си издрала лицето и си скъсала дрехите. Върнала се в къщи, взела своята брадва-самосечка и хайде назад! Пуснала брадвата да сече гората и да проправя пътека.

Брадвата-самосечка проправила пътека.

А вещицата какво да прави с тая тежка брадва? Да я мъкне със себе си, няма да може да стигне момичето. Пъхнала я в една хралупа и

понечила да се качи в чутурата, но горските птици закрепцели:

*Не я крий! Не я
крий! Бравата
видяхме ний. Няма
да се спрем —
ще те издадем!*

Върнала се вещицата и оставила у дома си бравата, па яхнала пак чутурата и препуснала по пътеката: чутур-бутур, чутур-бутур! ...

Минала вече гората и а-ха да настигне момичето. А то метнало през рамо бруса и рекло:

*Брусенце, мило брусенце,
вдигни планина висока,
каменна и непристъпна
зад мене, мило брусенце,
пред Йома, мило брусенце, —
та да ни, мило, разделиш,
та да ме, мило, ти спаси!*

И мигом зад гърба на момичето и пред носа на злата вещица се вдигнала каменна и непристъпна планина, както то поискало. Задраскала Йома скалите — ноктите си изпочупила. Видяла, че не може да мине през планината. За трети път се върнала и взела своя чук-самочук. Яхнала чутурата: чутур-бутур, чутур-бутур — дошла до каменната планина, пуснала чука.

Чук-трак, чук-трак! — полетели на всички страни камъни. Вдигнал се прах до небето. Чукът-самочук проправил път. А какво да стори вещицата с него? Да го мъкне — няма да може да настигне момичето. Скрила го в една пещера. Тъкмо се качила на чутурата, горските птички пак закрепцели:

*Не го крий! Не го крий!
Чука ти видяхме ний.
Няма да се спрем —
ще те издадем!*

За четвърти път се върнала вещицата. Оставила чука и пак препуснала с чутурата. Доближила се до момичето и а-ха — да го хване за плитките. Но то метнало през глава кошничката със смола и рекло:

*Кошничке, мила кошничке,
разлей смолата, кошничке,
като река широка,
широка и дълбока,
пред мене, мила кошничке,
зад Йома, мила кошничке...*

Девојката объркала магическите думи. И ето че двете се намерили наред една широка река, в която вместо вода течала смола. Залепили се в смолата и не могли да мръднат ни напред, ни назад.

Стояли така, стояли, по едно време над тях се завъртяла една врана. Момичето и се примолило:

*Вранко мила, чернокрила,
бързо литвай у дома,
кажи на тате и мама,
че затънах във смола.
Да пристигнат начаса
с огън и железен прът
и от смърт да ме спасят!*

Тая вранка чернокрила имала добро сърце. Смилила се над момичето и тозчас отлетяла при старците. Кацнала на прозорчето и

загракала:

*Га-га-га!
Щерка ви е във беда
сред реката от смола
заедно със Йома зла.
С огън и железен прът
бързо-бързо там идете,
от беда я избавете!*

Вранката изрекла това и отлетяла. Ала старците били възглухи — не чули думите и.

Чакала дълго девойката помощ от баща си и майка си. По едно време над главата и зашумял голям гарван. Тя му се помолила:

*Гарванко, черноперичък,
бързо литвай към дома,
кажи на тате и мама,
че до гуша съм в смола!
Тук да дойдат начаса
с огън и железен прът
и от смърт да ме спасят!*

На гарвана му домиляло за момичето. И той имал добро сърце, но бил по-умен от враната. Отлетял и кацнал на прозорчето. Чукал с клюна, чукал, дордето старците го чули и отворили прозорчето. Тогава той изгракал:

*Гра-гра-гра!
Щерка ви е във беда —
сред реката от смола.
Гонеше я Йома зла,
но и Йомата затъна.*

*Щерка ви сега ви моли
с огън и железен прът
към реката да вървите
и от смърт да я спасите!*

Без да се бавят, старците грабнали железен прът и огън и изтичали навън. Гарванът ги завел при реката от смола. Щом ги съзряла, лукавата Йома завикала:

— Мили мои! Бяхме се накатали с вашата щерка да ви дойдем на гости, ала за беда затънахме в смолата. Моля ви да ни спасите живота.

— Не и вярвайте! Не и вярвайте! — завикало момичето. — Тази лоша Йома искаше да ме погуби.

Бащата заудрял Йомата с железния прът по главата. Удрял, удрял, докато тя цялата потънала в смолата и там си останала. А майката запалила голям огън, разтопила смолата и така измъкнала мъничката си дъщеря.

Тримата се върнали радостни в къщи и заживели мирно и сговорно, както преди.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.